

CHARLES
UNIVERSITY

Nakladatelství Karolinum

OA mezi americkými univerzitními nakladateli

Monografie

- hlavní informační prostředek společenských věd
- tištěná vs. elektronická verze 85 % vs. 15 %
- standardní distribuční kanály vs. OA: 86 000 ročně vs. 20 000 celkem
- publikační standardy u monografií vs. periodik

OA mezi americkými univerzitními nakladateli

Význam monografie

- autor: akademický postup, citovanost, impakt/hodnocení přínosu pro společnost (Velká Británie)
- odborná knihovna: preference elektronické verze
- nakladatelé: univerzitní bojují o ekonomické přežití (klesající příjmy/tlak na zachování kvality)
- citovanost: vrchol 4 roky po vydání, klíčové například pro Wikipedii i další média včetně sociálních.

OA mezi americkými univerzitními nakladateli

Nakladatelé:

- ekonomika, příjmy vs. výdaje
- tištěná vs. elektronická
- význam metadat, formát metadat ONIX/MARC (Machine-Readable Cataloging)
- ISBN vs. DOI (ORCID)
- využití DOI pro monografie minimální, pro kapitoly pak zanedbatelné

OA mezi americkými univerzitními nakladateli

Nakladatelé:

Tradiční informační řetězec pro elektronické monografie:

(Grant)

Autor nakladatel distributor Amazon Dodavatel knihovnám knihovna čtenář

(Mateřská
instituce)

Amazon

Agregátor

Web nakladatele

OA mezi americkými univerzitními nakladateli

Distribuční řetězce pro OA, Evropa:

- 2008: OBP (Open Book Publishers 2008), OHP (Open Humanities Press)
Ekonomika, nízké náklady, příjmy kombinace prodej POD (Print on Demand), granty, donátoři; 100, respektive 50 monografií vydaných za 11 let
- 2012: Knowledge Unlatched, knihovny kolektivně nakupují, pokud je dostatek financí, pak je monografie Unlatched a je OA, 2019 beta verze Open Research Library
- 2008 OAPEN není nakladatel, Knihovna OAPEN, centrální repozitář pro OA knihy, Discovery služba pro OA monografie: DOAB

OA mezi americkými univerzitními nakladateli

Distribuční řetězce pro OA, Severní Amerika:

- 2011 Punctum Books, 2016 Lever Press financovány knihovními projekty/granty
- 2015 University of California Press Lupinos initiative (autor platí vydání/ vícezdrojové financování)
- 2016 TOME (Toward an Open Monograph Ecosystem), členové financují alespoň 3 OA knihy po dobu 5 let
- 2019 Projekt knihovny MIT, ve spolupráci s technologickým centrem MIT

OA mezi americkými univerzitními nakladateli

OA iniciativy Severní Amerika

Zdroje financí:

- autor, granty, knihovní konsorcia
- Potřeba stanovení ceny knihy/kapitoly

USA cíl 7 000,- USD,

Ithaka pro univerzitní nakladatele 28–40 000,- USD

Velká Británie průměr na PDF verzi 9 500,- liber, kapitola pak
1 800,- liber

OA mezi americkými univerzitními nakladateli

Distribuční kanály současné

- financování založeno na podílu z prodeje
- OA, distributoři, agregátoři vyčísľují náklady
- nakladatelé, distributoři, agregátoři a jejich platformy, informační systémy robustní pro „royalties“
- OA monografie je mimo tyto kanály, vnímána jako nestandardní

OA mezi americkými univerzitními nakladateli

Důvody autorů pro publikování v režimu OA:

- Gina Bloom, University of California:
„má monografie je multioborová“, sociální aspekt, dostupnost všem čtenářům bez omezení
- Emily Wilcox, University of Michigan:
„Oslovit co nejširší okruh čtenářů i z neprivilegovaných komunit...“
- Dana Agmon, Virginia Tech:
„chci zadávat doporučenou literaturu beze strachu, že je to jen další neřešitelný finanční náklad pro mé studenty“

OA mezi americkými univerzitními nakladateli

Doporučení pro nakladatele vycházející z Analýzy OA monografií,
2019 Digital Science (Londýn):

- XML workflow
- přidělovat DOI alespoň každé kapitole
- vytvářet pro každou knihu metadata pro její dohledatelnost, ale také pro získání uživatelských statistik

OA mezi americkými univerzitními nakladateli

Doporučení pro distribuční kanály:

- standardizace na nadnárodní úrovni, na všech úrovních publikování a distribuce

Doporučení pro grantové organizace:

- koordinace

OA mezi americkými univerzitními nakladateli

Obavy severoamerických univerzitních nakladatelů:

- recenzní řízení, predátorští nakladatelé a jejich stigma
- rozdílné publikační výstupy: monografie pro knihovní trh; monografie pro širší odbornou veřejnost; monografie bestseller
- kdo platí, ten publikuje, kdo nemá fondy, ten nepublikuje
- nelze aplikovat na všechny, musíme rozlišovat
- náklady nelze určit paušálně
- hodnota monografie
- úloha učených společností, nejen v oblasti periodik, ale i u monografií

OA mezi americkými univerzitními nakladateli

Poznámka na okraj:

- ISBN, nakladatelský standard od 60 let zavedený britským knihkupeckým řetězcem W. H. Smith
- ISBN je číslo knihy, ale po vzniku několika verzí knihy je pro knihkupectví potřeba několik ISBN pro jednu knihu
- ONIX, standardizované rozhraní pro metadata knih, verze 3, paralelně 2
- využití programu Excel pro poskytování metadat v rámci prodeje knihy, včetně elektronických
- OA je výzvou i pro standardizaci celého nakladatelského průmyslu

OA mezi americkými univerzitními nakladateli

Zdroje:

The State of Open Monographs, Digital Science Report, June 2019

DOI: <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.8197625>

OA Monographs as Part of the Information Supply Chain, seminář v rámci Annual meeting AUP 2019

OA Barriers to Entry, seminář v rámci Annual meeting AUP 2019

Osobní rozhovory, publikační praxe

Děkujeme za pozornost!

www.karolinum.cz